

Leaving Eretz Yisrael for a Trip

May one leave Israel for a short trip – for example, to enjoy HaShem's creations that can be seen abroad?

4. גמרא, מועד קטן דף יד ע"א

ממדינת הים. מתניתין דלא כרבי יהודה, דתניא, רבי יהודה אומר: הבא ממדינת הים – לא יגלה, מפני שיצא שלא ברשות. אמר רבא: לשוט – דברי הכל אסור; למוזנות – דברי הכל מותר; לא נחלקו אלא להרויחא.

1. גמרא, כתובות דף קיא ע"א

ההוא גברא דנפלה ליה יכמה בי חוואה, אתא לקמיה דרבי חנינא, אמר ליה: מהו למיחת וליבמה? אמר ליה: אחיו נשא כותית ומת, ברוך המקום שהרגו, והוא ירד אחריו? אמר רב יהודה אמר שמואל: כשם שאסור לצאת מארץ ישראל לבבל, כך אסור לצאת מבבל לשאר ארצות.

5. שו"ת משפט כהן (ענייני ארץ ישראל) סי' קמז

ומדברי הסוגיא דהכא משמע, דלצאת על דעת לחזור אין איסור כלל, ורק בכחן הוצרך להתיר, משום טומאת חוץ לארץ, אבל בישראל, דאין איסור טומאה, יש לומר דאפילו לדבר הרשות מותר. ולצאת על דעת שלא לחזור, כתבו תוספות דודאי אסור אפילו לישא אשה... ויש לומר דעל מנת שלא לחזור לעולם, אסור אפילו אינו מוצא בארץ ישראל, אולי משום דהדר בחוץ לארץ כמי שאין לו אלוה, לא מודחי אפילו בשביל מצוה רבה. והנה הרמב"ם בפרק ה מהל' מלכים הל' ט כתב מפורש: אסור לצאת מארץ ישראל לחוץ לארץ לעולם אלא ללמוד תורה או לישא אשה כו' ויחזור לארץ. משמע שעל דעת שלא לחזור, אסור בכל גווני. ועל פי זה לא נדע מקור לדבריו ... ואולי מקורם של דברי הרמב"ם הוא מגמרא דקידושין ל"א, ... ולקראת אמא גם כן לא התיר מפורש, אלא דיש לדחות שהרי רב אסי כהן היה, כדאמרינן ... אבל אי לאו הכי יש לומר דאין שום איסור כלל. ולכאורה הכי מסתברא, דאין סברא לומר שיהיה כיבוד אב גריע מסחורה, דמותר לצאת לפי שעה. אלא ודאי יש לומר דלסחורה גם כן לא הותר כי אם לישראל ...

2. גמרא, קידושין דף לא ע"ב

רב אסי הוה ליה ההיא אמא זקינה, אמרה ליה: בעינא תכשיטין; עבד לה. בעינא גברא; נייעין לך. בעינא גברא דשפיר כותך; שבקה ואזל לארעא דישראל. שמע דקא אזלה אבתריה. אתא לקמיה דרבי יוחנן, אמר ליה: מהו לצאת מארץ לחוצה לארץ? אמר ליה: אסור. לקראת אמא, מהו? אמר ליה: איני יודע. [אתרה] פורתא, הדר אתא. אמר ליה: "אסי, נתרצית לצאת! המקום יחזירך לשלום".

3. גמרא, עבודה זרה דף יג ע"א

הולכין ליריד של עובדי כוכבים... ואם היה כהן – מטמא בחוצה לארץ לדון ולערער עמהם; וכשם שמטמא בחוצה לארץ, כך מטמא בבית הקברות... ומטמא ללמוד תורה ולישא אשה, אמר רבי יהודה: אימת? בזמן שאין מוצא ללמוד, אבל בזמן שמוצא ללמוד – אינו מטמא; רבי יוסי אומר: אפילו בזמן שמוצא ללמוד – יטמא, לפי שאין אדם זוכה ללמוד מכל, אמר רבי יוסי: מעשה ביוסף הכהן שהלך אחר רבו לצידן ללמוד תורה

תוספות שם

ללמוד תורה ולישא אשה – פירוש, ודעתו לחזור לארץ ישראל, דאילו אין דעתו לחזור, אמר בכתובות פרק בתרא (דף קיא.) אחיו של זה ... וזה ירד אחריו לחוצה לארץ. ודוק בהנך מצות שהן חשובות, ללמוד תורה, שגדול תלמוד תורה שמביא לידי מעשה, ואשה נמי דכתיב: (ישעיה מו) לא תהו בראח, אבל לשאר מצות לא... אבל בשאלות דרב אחא מפורש הנך דקילי, וכל שכן לשאר מצות שהם חשובות.

<<

Leaving Eretz Yisrael for a Trip

<<

רב, תדע דישב שם יותר משנה עם נשיו ועבדיו, כמבואר שמואל א' כ"ז.

אבל בדעתו לחזור אסור לצאת שלא לצורך כלל, אבל בצורך כל דהו לא גזרו, ובטיוול על פי סברא לא נקרא צורך, ומכל מקום אם הולכים לזמן מועט מאד לראות פלאי הטבע של יוצר בראשית ברוך הוא, יש מקום לצדד להקל, כמוכן צריך להפך הכל לדרך מצוה

6. שולחן ערוך אורח חיים סי' תקלא סעי' ד

ואלו מוגלחין במועד ... וכן הבא ממדינת הים בחול המועד, או שבא בערב הרגל ולא היה שהות ביום לגלח, והוא שלא יצא מארץ ישראל לחוצה לארץ לטייל.

מגן אברהם שם ס"ק ז

לטייל. אבל יצא להרויח או לראות פני חבירו, שרי, דמקרי מצוה

10. Summary of a shiur of Harav Aharon Lichtenstein - Virtual Beit Midrash of Yeshivat Har Etzion

It seems reasonable that for things that have value, but are not a mitzva - e.g., to participate in cultural events in Chutz La-aretz, or to see landscapes that cannot be found in Eretz Israel - one is permitted to leave Eretz Israel. For if we permit a person to leave Eretz Israel in order to earn money, even if he is not currently suffering from hunger (that is to say, he leaves for luxuries), it is inconceivable that he should not be permitted to leave Eretz Israel for a cultural need!

7. רמב"ם הלכות מלכים פרק ה הלכה ט

אסור לצאת מארץ ישראל לחוצה לארץ לעולם, אלא ללמוד תורה או לישא אשה או להציל מן העכו"ם ויחזור לארץ, וכן יוצא הוא לסחורה, אבל לשכון בחוצה לארץ, אסור אלא אם כן חזק שם הרעב ... ואף על פי שמותר לצאת אינה מדת חסידות, שהרי מחלוק וכליון שני גדולי הדור היו, ומפני צרה גדולה יצאו, ונתחייבו כלייה למקום.

8. שו"ת יחוה דעת חלק ה סי' נו

בסיכום: מותר לצאת מארץ ישראל לחוץ לארץ לצורך פרנסה ולסחורה, ובלבד שידיה על מנת לחזור לארץ בהקדם, אבל להשתקע בחוץ לארץ אסור. ואסור לצאת מארץ ישראל לחוץ לארץ לטייל אפילו על מנת לחזור לארץ ישראל.

11. במראה הבזק חלק ד סי' קמ

כבר האריכו גדולי ישראל שבכל הדורות לשבח ולרומם מעלת הישיבה ב"ארץ חמדה". כל ניסיון לפגוע בקשר ההכרחי בין העם ובין הארץ גרר אחריו ביקורת חריפה גם בכתוב וגם בדברי חז"ל ... בשאלה אם מותר לצאת מן הארץ כבר פסק הלכה למעשה מרן הגאון רב שאול ישראל בספרו "ארץ חמדה" כי יציאה לחוץ לארץ שלא על מנת לחזור, אסורה. אבל אם כוונתו לחזור, היציאה מותרת "לכל צורך ואפילו לצורך הרשות". על כן בודאי שלצורך סחורה, טיול לימודי ואפילו חופשה משפחתית כשאין אפשרות לעשות חופשה מעין זו בארץ ישראל מותר. שוטמות, שלא לצורך, בחוץ לארץ אסורה.

9. שו"ת שבט הלוי חלק ה סי' קעג

אשר שאל בענין הטיולים למקומות אלה אם הם חוץ לארץ, ואם בכלל יש לאיסור זה משך זמן איסור, ואם עובר הגבול לשעה קלה, מדברי הרמב"ם ... יראה ברור דעיקר האיסור הוא דוקא בדירת חוץ לארץ, וכלשון הגמ' כתובות ק"י ע"ב: כל הדר בחוץ לארץ, וזה לא התיירו אלא אם חזק הרעב בארץ ישראל, אבל לצאת ולחזור והוא שוכן בקביעות בארץ ישראל התיירו במקום צורך אפילו סחורה, ומשמעותו אפילו אינו חסר לו לפרנסתו, והיינו משום דשרש האיסור רק בדירת קבע, והא דילפינן מדוד שאמר: כי גרשוני היום מהסתפח בנחלת ה', וילפינן מזה דאסור לדור ... היינו שחשב דוד שישאר שם לדור זמן

<<